

LURRALDEA ETA ARKITEKTURA

Bio

ULA IRURETAGOIENA

Eko-krisiak bio-zentrismoa ekarri du mahai-hizketaldira. Gizateriaren iraungitze posibleaz hitz egiten den garai honetan, “nola iritsi gara honaino?” galdera erretorikoa egiteak zentzua hartzen du. Eta erantzun posible bat, gizakiak ingurune naturala ustiatzeko leku bezala ulertu izana da. Androzentrismoa deitzen zaio natura gure erabilerarako tresna dela ulertzeko modu honi. Horregatik ulertzen dugu gu eta natura gauza desberdinak garela, gainontzeko izaki bizidunen gainetik gaudela eta beraz gure bizimodua bizirauteko beste espezieekin bukatzea zilegi dela, eta gainera, gainontzeko izaki bizidunen artean, inteligenteenak garela eta ahalguztidunak.

Gizakia eta ingurune naturala ulertzeko beste modu batzuk azkar zabaltzen ari dira, ingurumen krisiari irtenbidea bilatzeko edo besterik ez bada, bizi dugun egoerari zentzua topatzeko. Bide honegatik, Bilboko Azkuna Zentroan “Zientzia Frikzioa. Bizitza espezie lagunen artean” erakusketak naturarekin harremantzeko beste helduleku bat eskaini du. Maria Ptqk-ren komisariotzapean, zientzietako eta praktika artistikoetako lanak jaso dira, gure planetan gertatzen den bizitza elkarrekin harremantzen diren izakien arteko sare bat bezala azaltzen dutenak, aldakorra; biologia taxonomia beste bat. Gizakia beste espezie askoren artean ko-bizitzan dagoenean, indibidua eta autonomia kontzeptuek zentzua galtzen dute. Apaltasun leku bat berreskuratzen da, non bizitarako ezinbesteko diren espezie, organismo eta mikroorganismoei begira jartzen gaituen, denen balioaz jabetuz eta elkarbizitza sinbiotikoa bakoitzaren papera goraiatzuz, bestelako bizitza formak deskubrituz. Dikotomiak errealitatea azaltzeko gaitasuna galtzen du, pluralitateak irabaziz.

Kosmobisioak kultura bat eraikitzen du, eta era berean, kulturak lurraldearen arkitektura bat. Horregatik biozentrismoaren biraketak pentsamendu eta ekintza esparru zabaletan eragina izan lezake. Iraulketarako balioak ez balu, etorkizuna irudikatzen izan dadila. ●

ANALISIA

ALEALEUS

Bi logika kontrajarri, baina hiztegi bera

JENOFA BERTHOKOIRIGOIN

Klima larrialdian aitzina egin ahala geroz eta bortitzagoa eta konplexuagoa bihurtzen ari zait erronka ekologikoarena. Eta ez dit bakea ekarri *Fin du monde et petits fours: Les ultra-riches face à la crise climatique* (“Munduaren bukaera eta ‘petits fours’-ak: ultra-aberatsak krisi klimatikoaren parean”) liburuak dakarren tesiak, zeinak dioten klimaren auzia bideratzeko estrategiarekin dabilzala ultra-aberatsak. Alderantziz, konplexutasuna are konplexuago eta bortizkeria are bortitzago bihurtu zaizkit. Har ditzagun azken egunetako bi aldaketa politikoa. Bata, segurtasun nuklearraren bermatzaile IRSN egitura desegiteko Frantziako Gobernuak hartu erabakia –paraleloki, erreaktore nuklear gehiago eraikitzeko eta orain arteko 56 erreaktoreen biziraupena luzatzeko erabakiak plazaratuz-. Karbono neutraltasuna lortzeko baldintza omen da nuklearraren garapena; trantsizio ekologikoaren alde doan energia berdetzat daukate. Bestea, kasuan kasu, oinarrian erregai fosilak –petrolio, karbono eta gasa– dituzten ekoizpenei ere “hidrogeno berdea” izendapena zabaltzeko Europako Batzordeak duen asmoa. Funtsean, nuklearra ere energia berdeetan sailkatzea erabaki zuen iaz. Trantsizio ekologikorako dirulaguntzak errezibitzeko eta aurpegi garbiketarako ongi etorritako aldaketak dira boteredun klimatizidentzako.

Erronka ekologikoa dorpetzen digu nozio eta helburuen lapurreta horrek: “Energia berdea”, “trantsizio ekologikoa”, “klimaren aldeko borroka”... Hitz klabeak berenganatzen dabilza, azkenean ezer gutxi aldatzeko. Ekologistek ariketa zailtzen die, batez ere munduko aberatsenen eskuetan diren sare sozialetatik eta burtsan salerositako akzioen bidean finantzaturiko *mainstream* komunikabideetatik informatzen baldin bada herritarra, horiek ez dutelako ñabardura azpimarratuko.

Baina, nozio horien lapurreta salatzea eta termino horien funtsezko mamia oroitaraztera datorren mugimendua ere loratuz doa. Hor dugu Euskal Herria Bizirik plataforma berria. “Natura benetan babesteko duen politika bat eskatzen dugu, eta gure habitata babesteko, inbertitzaileen diru goseari men egin gabe”. “Benetan” hitza zehaztu beharra ere bada zerbait... baina horretan gara, alde guzietatik entzunen dugulako “klimaren aldeko” nahikaria. Kontua da bi kontrako logika daudela hiztegi beraren pean: bata diru-goseak bideraturikoa eta bestea amalurraren defentsak. ●